

Under jorden i Göteborg

En stad för försvar

Göteborg skulle ha det bästa och modernaste försvar som fanns, bestämde kungen. Det hade gått dåligt för de äldre städerna i närheten. Nya Lödöse brändes av danskarna, men byggdes upp igen. Älvsborgs staden brändes av danskarna. Gamla Älvsborgs fästning erövrades av danskarna två gånger. Sverige fick köpa tillbaka fästningen dyrt. Staden i Färjenäs brändes av danskarna. Men Göteborg skulle bli omöjligt att besegra!

Idag finns det inte mycket kvar av städerna före Göteborg. En ruin av en kyrka är det enda spåret av staden i Färjenäs. I Kungsladugård finns ruinerna av Gamla Älvsborgs fästning. Gamlestan heter så för

▲ Soldater som går till attack. Foto: Markus Andersson för Arkeologerna (CC-BY)

att Nya Lödöse låg här för länge sedan. Men Göteborg klarade sig bättre. Staden blev inte anfallen en enda gång.

En viktig plats vid Göta älv

För fyra hundra år sedan var Bohuslän, Halland och Skåne danskt-norskt. Området där Göta älv rann ut i havet var Sveriges enda västkust. Det var en viktig plats för handeln. Hit kom varor med båtar på Göta älv. Större skepp förde varorna vidare till andra länder. Både Sverige och Danmark ville bestämma

Arkeologer har hittat rester av befästningen som gick runt Göteborg. För att inte murarna skulle sjunka i leran, slog man ner långa pålar i marken. På dem lade man stockar och plankor. Sedan byggde man murar ovanpå. Foto: Markus Andersson för Arkeologerna (CC-BY)

◀ Nya Älvsborgs fästning.
Sjöfartsmuseet Göteborg (PDM)

över området. Den som bestämde kunde kräva tull, alltså ta betalt, av handelsmännen. Båda länderna tyckte att platsen var värd att kriga för.

Göteborg fick en stark befästning

När Göteborg hade grundats började man bygga på stadens försvar. Man byggde och byggde i mer än hundrafemtio år. Göteborg fick ett av norra Europas starkaste försvar. Runt staden byggde man först jordvallar och sedan stenmurar. Utanför murarna fanns en vallgrav fylld med vatten.

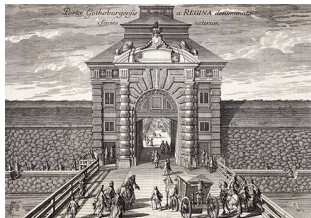
Den som ville komma in i staden måste gå genom någon av portarna. Eller åka båt på kanalerna. Kanalerna skyddades av Stora Bommen och Lilla Bommen. Bommarna var en sorts grindar över kanalerna. Portarna och bommarna bevakades noga, och stängdes på natten. Så skyddade sig göteborgarna mot fiender. Det blev också svårare att smugla in varor i staden, utan att betala tull.

Nya Älvsborgs fästning byggdes på en liten ö i Göta älvs mynning. Den skulle hindra fiender från att ta sig fram till Göteborg. Skansen Kronan och Skansen Lejonet byggdes en bit utanför Göteborgs murar. De var också en del av stadens försvar.

▲ För tvåhundra år sedan revs Göteborgs fästning. Men några små delar finns fortfarande kvar, vid till exempel Esperantoplatsen. Arkeologerna (CC-BY)

De här musköt kulorna hittade arkeologerna alldeles innanför Göteborgs fästningsmur. Musköt var en sorts skjutvapen.
Foto: Markus Andersson för Arkeologerna (CC-BY)

◀ Drottningporten i Göteborg.
Dahlbergh. Kungliga biblioteket (PDM)

Källor

Fästningen Göteborg. Samlingar till stadens arkeologi. Redaktör Carina Bramstång. 2006.
Pålad stad. Berättelser om Göteborg från början till nu. Tomas Andersson, Carina Bramstång och Göte Nilsson Schönborg. 2003.
Suecia antiqua et hodierna. Erik Dahlbergh. 1716.
Under jorden i Göteborg. Arkeologi för Västlänken 2. Redaktörer Carina Bramstång Plura, Ester Nannmark och Christina Rosén. 2022.

▲ Skansen Lejonet byggdes utanför Göteborg.
Idag ligger den mitt i den moderna staden.
Arkeologerna (CC-BY)

Frågor

- 1. Varför behövde Göteborg ett försvar?
- 2. Vad byggde man för att hindra fiender från att komma in i Göteborg?
- 3. Vad kan man se idag av det gamla Göteborgs försvar?

